

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست عمومی ارشاد و انسجام مساجد
موضوع خطابت روز جمعه و تقریر و بیان
تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات
به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۱۶ / شوال المکرم ۱۴۴۷ هـ، ق مطابق ۱۴ / حمل ۱۴۰۵ هـ، ش

استفاده صحیح از اینترنت و رسانه های اجتماعی، و عواقب خطرناک استفاده نادرست از آن ها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.
أما بعد: قال الله سبحانه وتعالى: (وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ). النحل: (۸)

حضار محترم و شنوندگان گرانقدر!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

در زمان های گذشته، مردم اطلاعات را از فاصله های دور از طریق نامه، نوشته یا به وسیله فرستاده با یکدیگر شریک می ساختند؛ اما امروز که عصر- پیشرفت علمی و تکنالوژی است، مردم معلومات را از طریق اینترنت و شبکه های اجتماعی، مانند واتساپ، تویتر، مسنجر، تلگرام و سایر ابزارهای اینترنتی با همدیگر به اشتراک می گذارند.

به این پیشرفت علمی در آیت مبارک فوق اشاره شده است که الله تعالی می فرماید: (در آینده) چیزهایی را می آفریند که شما از آن آگاهی ندارید. همچنان در گذشته مردم خدمت به دین را تنها از طریق تدریس، تعلیم، و نگارش کتاب ها و رساله ها انجام می دادند؛ اما اکنون در عصر تکنالوژی، دعوت و خدمت اسلامی از طریق اینترنت و شبکه های اجتماعی نیز ممکن گردیده است.

دین مبارک اسلام، اینترنت و شبکه های اجتماعی (فیسبوک، تویتر، تیک تاک، مسنجر، واتساپ...) را مانند سایر وسایل جدید می نگرد؛ یعنی هر وسیله ای اگر به گونه درست استفاده شود، دارای فواید و نکات مثبت است و اگر به گونه نادرست به کار رود، دارای زیان ها و پیامدهای منفی خواهد بود.

شبکه های اجتماعی برای نخستین بار توسط آمریکایی ها برای اهداف نظامی و استخباراتی ایجاد شدند، اما با گذشت زمان این ابزارها پیشرفت کردند و به بازار عمومی برای استفاده مردم عرضه شدند و اکنون برای اهداف مختلف مورد استفاده قرار می گیرند.

الف: فواید استفاده صحیح از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی:

اگر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی به‌گونه درست استفاده شوند، دارای فواید و مزایای فراوانی هستند که برخی از آن‌ها به شرح زیر است:

در عصر حاضر، تاجران از گوشه‌وکنار جهان به کشور خود کالا وارد می‌کنند و از کشور خود به سایر کشورها اجناس تجارتي صادر می‌نمایند؛ در این کارها به خدمات اینترنتی نیاز است و تاجران از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در تجارت استفاده کرده و از تسهیلات آن بهره‌مند می‌شوند.

همچنان مردم عادی و تاجران می‌توانند از یک کشور به کشورهای دیگر پول حواله کنند و تبادل مالی میان کشورها انجام می‌شود که در تمامی این فعالیت‌ها اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نقش سازنده‌ای دارند و امروزه این امور به کمک آن‌ها انجام می‌شود.

همچنین خویشاوندان، دوستان و آشنایان در داخل کشور و نیز در نقاط دور دست جهان از طریق اینترنت و شبکه‌های اجتماعی با یکدیگر در ارتباط قرار می‌گیرند و از حال یکدیگر باخبر می‌شوند. مردم از طریق تماس یا ویدیو با هم گفتگو می‌کنند و پیام‌های ضروری و مهم خود را به یکدیگر می‌رسانند.

همچنان مسلمانانی که در کشورهای غیر اسلامی زندگی می‌کنند، از طریق اینترنت و صفحات مختلف مانند گوگل، یاهو و دیگر سایت‌ها به جستجوی معلومات دینی می‌پردازند و مشکلات خود را حل می‌کنند.

نویسندگان و پژوهشگران علوم تجربی و علمی از طریق اینترنت به کتابخانه‌های جهان دسترسی پیدا می‌کنند و از کتاب‌ها، تحقیقات و منابع علمی موجود در صفحات اینترنتی استفاده کرده و بهره می‌برند.

همچنین از طریق اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، درس‌ها و آموزش‌های آنلاین پیش برده می‌شود و برخی دانشگاه‌ها وجود دارند که در آن‌ها آموزش به‌صورت آنلاین ارائه می‌گردد و امتحانات نیز به‌صورت آنلاین گرفته می‌شود.

مسلمانان مقیم کشورهای غیر اسلامی برای فرزندان خود از طریق آنلاین زمینه آموزش‌های دینی و دروس قرآن کریم را فراهم می‌سازند.

همچنان گاهی در مواقع ضرورت، امور حکومتی و فعالیت‌های اداری نیز از طریق اینترنت و شبکه‌های اجتماعی پیگیری می‌شود. دعوت‌گران راه حق، دعوت اسلامی و معلومات مربوط به احکام و ارزش‌های اسلامی را از طریق اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نشر می‌کنند.

همچنین در بخش صحت، نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای صحتی و وقایوی پیام‌ها، رهنمودها و آگاهی‌دهی‌های خود را از طریق اینترنت به مردم می‌رسانند و آنان را راهنمایی می‌کنند.

ب: پیامدهای خطرناک استفاده نادرست از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی:

اگرچه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی دارای برخی جنبه‌های مثبت و مفید هستند، اما اگر به‌صورت درست استفاده نشوند، پیامدهای بسیار خطرناک فردی و اجتماعی به‌دنبال دارند؛ به‌گونه‌ای که امروزه هیچ‌کس از اثرات منفی استفاده نادرست از آن‌ها در امان نیست.

انترنت و شبکه‌های اجتماعی وسایلی هستند که مانند سلاح دو لبه‌اند؛ اگر به‌گونه صحیح استفاده شوند، مفید خواهند بود، اما اگر این ابزارها (انترنت و شبکه‌های اجتماعی) به‌صورت نادرست به کار گرفته شوند، پیامدهای بسیار خطرناکی دارند که برخی از آنها به شرح زیر است:

۱- اینترنت و شبکه‌های اجتماعی وسیله نشر دروغ هستند:

در زمان حاضر، به دلیل استفاده نادرست، در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی غالباً دروغ‌ها منتشر می‌شود. این دروغ‌ها در بخش‌های مختلف مانند عرصه‌های سیاسی، نظامی و جنگی، اجتماعی و اقتصادی نشر می‌گردد تا در دل مردم شکست، تردید و اضطراب ایجاد شود.

ما مشاهده می‌کنیم که از طریق اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، در میدان‌های نظامی دروغ‌ها و تبلیغات گسترده‌ای نشر می‌شود و برخی قدرت‌ها از این طریق به نفع خود و به زیان طرف مقابل، دروغ‌های فراوانی منتشر می‌کنند تا در دل طرف مقابل و حامیان آنان شکست، ترس و هراس ایجاد نمایند. به همین دلیل، اعتماد عمومی به نشرات شبکه‌های اجتماعی کاهش یافته و بسیاری از مردم دیگر به آنچه در این فضا منتشر می‌شود باور نمی‌کنند.

همچنان در عرصه‌های سیاسی، درباره برخی جریان‌ها و مواضع سیاسی، تبلیغات دروغین و تحلیل‌های بی‌اساس نشر می‌شود که هیچ حقیقتی ندارند و گاهی چنان دروغ‌هایی درباره برخی جریان‌ها پخش می‌گردد که موجب تشویش ذهنی مردم می‌شود.

در بخش اقتصادی نیز، برخی افراد برای فروش کالاهای خود، تبلیغات اغراق آمیز و دروغین منتشر می‌کنند تا برای محصولات خود بازار ایجاد کنند. به‌ویژه بعضی افراد درباره نرخ ارز (پول) در شبکه‌های اجتماعی دروغ نشر می‌کنند تا قیمت آن را بالا ببرند و در بازار بی‌ثباتی و آشفتگی ایجاد کنند. همچنین در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی غالباً شایعات و افواهاتی نشر می‌شود که هیچ حقیقتی ندارند.

برخی افراد در تیک‌تاک همواره دروغ، تحلیل‌های نادرست و تبلیغات منفی منتشر می‌کنند تا از این راه پول به‌دست آورند.

بسیاری از افراد نیز هر خبری را که در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی می‌بینند، بدون تحقیق و بررسی فوراً نشر می‌کنند و به دیگران می‌رسانند؛ در حالی که دروغ گفتن و نشر دروغ از گناهان کبیره است و باعث بی‌اعتمادی در عرصه اطلاع‌رسانی می‌شود. زیرا هر سخنی که از دهان انسان خارج شود یا نوشته شود، یا سازنده است یا ویرانگر، یا موجب هدایت است یا سبب گمراهی.

در رابطه با دروغ‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی، مسلمان باید چنین تعامل نماید:

بر مسلمان لازم است که خود را از دروغ‌های اینترنتی حفظ کند. الله جل جلاله فرموده است: (قَتَلَ الْخَرَّاصُونَ). الذاریات: (۱۰)
ترجمه: مرگ بر دروغ‌گویان.

امام بغوی در تفسیر این آیت می‌نویسد: (لعن الکذابون) تفسیر البغوی (۷/۳۷۲) یعنی: دروغ‌گویان ملعون‌اند.

در آیه مبارک دیگری آمده است: (فَتَجْعَلُ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ). آل عمران: (۶۱)

ترجمه: ولعنت الله را بر دروغ گویان قرار میدهم.

در آیت دیگری الله جل جلاله می فرماید: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ). غافر: (۲۸)

ترجمه: زیرا الله کسی را که اسراف کار و دروغ گو باشد، هدایت نمی کند.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده اند: «وإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا». صحیح مسلم (۲۹/۸)

ترجمه: از دروغ بپرهیزید؛ زیرا دروغ انسان را به گناه می کشاند و گناه انسان را به آتش (جهنم) می برد، و انسان پیوسته دروغ می گوید و در پی دروغ است تا آن که نزد الله به عنوان دروغ گو نوشته می شود.

در روایت صحیح البخاری آمده است که نبی علیه السلام فرمودند: در خواب دیدم (زمانی که فرشتگان مرا بردند) مردی را که گوشه دهان، بینی و چشم هایش تا پشت سرش دریده می شد و دوباره باز می گشت. به من گفته شد: (وَأَمَّا الرَّجُلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ، يُشْرَشِرُ شِدْقَهُ إِلَى، قَفَاهُ، وَمَنْخِرَهُ إِلَى قَفَاهُ وَعَيْنُهُ إِلَى قَفَاهُ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَغْدُو مِنْ بَيْتِهِ، فَيَكْذِبُ الْكَذْبَةَ تَبْلُغُ الْأَفَاقَ...» صحیح البخاری (۴/۹)

ترجمه: و آن مردی که از کنار او گذشتی، دهانش تا پشت گردنش دریده می شد، بینی اش تا پشت گردنش شکافته میگردید و چشمش نیز تا پشت گردنش پاره می شد؛ پس او همان مردی بود که صبح از خانه اش بیرون می رفت و دروغ هایی می گفت، چنان دروغ هایی که به همه جای زمین می رسید. این حدیث به طور دقیق بر نشر دروغ در شبکه های اجتماعی صدق می کند.

نشر دروغ، تبلیغات نادرست و پخش شایعات ترس انگیز امر تازه ای نیست؛ در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم نیز منافقان این کار را انجام می دادند. الله تعالی می فرماید: (لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا * مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثَقَفُوا أَخَذُوا وَقَتَلُوا تَقْتِيلًا). الاحزاب: (۶۰، ۶۱)

ترجمه: اگر منافقان و کسانی که در دل هایشان بیماری است و شایعه سازان در مدینه که باعث اضطراب میگردند از کار خود دست نکشند به یقین تو را بر آنان مسلط میگردانیم، سپس جز مدت اندکی در آن شهر با تو مجاور نخواهند بود. در حالیکه لعنت شده گان اند؛ هرکجا یافت شوند اسیر گرفته شده و به سختی کشته شوند.

بنابراین، بر هر مسلمان لازم است که آنچه را در اینترنت و شبکه های اجتماعی می نویسد، با مسئولیت بنویسد و الله تعالی را حاضر و ناظر بداند و این نکته را در ذهن داشته باشد که آنچه در شبکه های اجتماعی نوشته می شود، بازی و سرگرمی نیست؛ بلکه درباره آن حساب گرفته خواهد شد. الله تعالی فرموده است: (قَوْلِيلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ). البقرة: (۷۹)

ترجمه: پس وای بر آنان از آنچه دست هایشان نوشت و وای بر آنان از آنچه از این راه به دست می آورند.

در آیت دیگری آمده است: (وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ). الجاثية: (۷) ترجمه: وای به حال هر دروغ پرداز گنهگار.

تصدیق و نشر- سریع اعلان‌ها، خبرها، تهمت‌ها و ادعاهای منتشرشده در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی بدون تحقیق، برخلاف هدایت‌ها و رهنمودهای اسلامی است. الله جل جلاله فرموده است: (إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ). النور: (۱۵) ترجمه: چون آن شایعه زشت را از زبان یکدیگر می‌گرفتید و با زبان‌های خویش چیزی می‌گفتید که علم و اطلاعی از آن نداشتید و آنرا سهل و ساده تلقی می‌کردید در حالیکه آن گناه و مجازاتش نزد الله بسیار بزرگ است.

در این آیه مبارک به سه نوع گناه اشاره شده است:

- ۱- گناه پذیرفتن و استقبال از خبرهای دروغ.
- ۲- گناه نشر و پخش سخنان دروغ بدون تحقیق.
- ۳- گناه کوچک شمردن دروغ و قرار دادن آن به‌عنوان وسیله سرگرمی و وقت‌گذرانی، در حالی که زیان بزرگی متوجه جامعه اسلامی می‌گردد.

در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نباید هر چیزی را بنویسیم و نیز نباید معلوماتی را که در اینترنت نشر شده است، از آدرس خود دوباره نشر کنیم. همچنان نباید با «لایک» کردن، در نشر خبرهای دروغ و تبلیغات نادرست سهم بگیریم و خود را در گناه دیگران شریک سازیم. الله جل جلاله می‌فرماید: (يَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ) [النحل (۲۵)]

ترجمه: تا در روز قیامت به طور کامل بار گناهان خویش و بخشی از بارگناهان کسانی را حمل کنند که ایشان را به نادانی گمراه ساخته اند و چه بد باری را حمل میکنند.

در حدیث شریف آمده است، نبی علیه السلام فرموده‌اند: (وَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مِنْ سَخَطِ اللَّهِ لَا يُلْقِي لَهَا بَالًا يَهْوِي بِهَا فِي جَهَنَّمَ). صحیح البخاری (۱۶ / ۳۰۰) ترجمه: بی‌گمان بنده سخنی بر زبان می‌آورد که موجب خشم الله است، در حالی که به آن توجهی ندارد و پیامدهایش را نمی‌سنجد، پس به سبب همان سخن در جهنم سقوط می‌کند.

در بخش دیگری از حدیث آمده است که نبی علیه السلام فرموده‌اند: «وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا». صحیح مسلم (۸ / ۶۲)

ترجمه: هر کس به گمراهی دعوت کند، گناهی همانند گناهان کسانی که از او پیروی کنند، بر عهده او خواهد بود، بدون آن که چیزی از گناهان آنان کاسته شود.

همچنان هر آنچه در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نشر- می‌شود، نباید فوراً مورد باور قرار گیرد، بلکه لازم است ابتدا درباره آن تحقیق صورت گیرد. الله تعالی می‌فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ). الحجرات (۶)

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اگر شخص فاسقی خبری برای شما آورد، درباره آن تحقیق کنید، تا مبادا نادانسته به گروهی زیان رسانید پس به آنچه که مرتکب شده اید پشیمان شوید.

ما باید بدون تحقیق، معلومات منتشرشده در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی را کورکورانه نپذیریم و آن را نشر یا لایک نکنیم، تا مبادا در صف دروغ‌گویان قرار گیریم. در حدیث شریف آمده است، نبی علیه السلام فرموده‌اند: «كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ». صحیح مسلم (۸/۱)

ترجمه: برای دروغ‌گو شمرده شدن انسان همین کافی است که هرچه را می‌شنود، بیان کند.

بنابراین، باید اینترنت و شبکه‌های اجتماعی را به‌گونه درست استفاده کنیم و در این فضا چیزی ننویسیم و نشر نکنیم که بعداً موجب پشیمانی ما شود. چنان که شاعر می‌گوید: وما من كاتب إلا سبقی کتابته وإن فنیت یداه فلا تکتب بکفک غیر شیء یسرک فی القیامة أن ترأه. العقد الفرید (ص: ۳۵۲) ترجمه: هیچ نویسنده‌ای نیست مگر این که نوشته‌اش باقی می‌ماند، هرچند دست‌انوش از میان برود.

پس با دست خود جز چیزی را ننویس که دیدنش در روز قیامت تو را خوشحال سازد.

۲- در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، مطالب غیراخلاقی، فلمها، تصاویر و نشریات خلاف اسلام پخش می‌شود:

اگر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی به‌گونه درست استفاده نشوند، انسان مسلمان در گناه گرفتار می‌شود. بسیاری از جوانان از طریق اینترنت با دختران نامحرم ارتباط برقرار می‌کنند و هنگامی که میان آن‌ها علاقه و دوستی ایجاد شود، ساعت‌ها با یکدیگر گفتگو می‌کنند. گاهی این رابطه چنان عمیق می‌شود که جوانان و دختران از خانه فرار کرده و در گناه گرفتار می‌شوند.

امروزه بسیاری از خانواده‌ها به سبب روابط اینترنتی دچار اندوه شده‌اند و اختلافات خانوادگی و از بین رفتن نظم خانواده‌ها تا حد زیادی به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مرتبط است.

همچنان در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، فیلم‌های مبتذل و گمراه‌کننده، تصاویر برهنه جوانان و انواع منکرات نشر می‌شود که دیدن آن‌ها موجب گناه شده و سبب گمراهی و بی‌حیایی جوانان می‌گردد.

همچنین در اینترنت تبلیغات مربوط به گوشت خوک و نوشیدن شراب نشر می‌شود که مشاهده آن‌ها باعث کاهش نفرت از امور حرام در دل جوانان شده و به تدریج ایمان آنان را تضعیف می‌کند.

همچنین در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، جوانان و مردم به سوی فرهنگ‌های کفر و به اصطلاح پیشرفت‌های اجتماعی آن دعوت می‌شوند و در دل جوانان ما نوعی خوش‌بینی نسبت به فرهنگ‌های غیراسلامی به وجود می‌آید؛ در حالی که اگر کسی مفاسد اجتماعی و نقض حقوق موجود در جوامع غیر اسلامی را به صورت واقعی بررسی کند، برایش روشن خواهد شد که عدالت واقعی اجتماعی و فرهنگ معتدل، همان فرهنگ اسلامی است.

تمام موارد فوق ، در حقیقت پیروی از گام‌های شیطان است و الله تعالی از پیروی شیطان نهی فرموده است. الله جل جلاله می‌فرماید: (وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ * إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ). البقر (۱۶۸، ۱۶۹)

ترجمه: و از گام‌های شیطان پیروی نکنید همانا او برای شما دشمن آشکار است. جز این نیست که شیطان شمارا به کارهای بد و به بی حیائی فرمان می‌دهد و (فرمان می‌دهد به) اینکه آنچه را که عاقبت بد آنرا نمی دانید به الله نسبت دهید.

دیدن و نشر فیلم‌های برهنه، تصاویر مبتذل و انواع منکرات و فواحش، گناهی هلاک‌کننده است. الله جل جلاله می‌فرماید: (إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ). النور (۱۹)

ترجمه: البته کسانی که دوست دارند فحشاء و بی حیائی در میان مؤمنان شایع گردد، ایشان در دنیا و آخرت عذاب دردناکی دارند.

علامه السعدی رحمه الله می‌فرماید: اگر این وعید تنها درباره دوست داشتن انتشار فحشا باشد، پس درباره انجام سایر گناهان بزرگ، وعید چگونه خواهد بود؟! در مورد دیدن فیلم‌ها و تصاویر مبتذل، در روز قیامت از گوش، چشم و دل انسان پرسش خواهد شد. الله تعالی می‌فرماید: (إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا). الإسراء: (۳۶) ترجمه: یقیناً گوش و چشم و دل، از همه این‌ها (در قیامت) پرسیده خواهد شد.

الله تعالی از نگاه کردن به تصاویر زنان نامحرم، به‌ویژه تصاویر برهنه، نهی کرده است. الله تعالی می‌فرماید: (قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ * وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ...). النور: (۳۰، ۳۱)

ترجمه: به مردان مومن بگو چشمان خود را از نگاه به نامحرمان بپوشند و شرمگاه خود را حفظ کنند و پاکدامنی ورزند این برایشان پاکیزه تر است زیرا الله از آنچه انجام می‌دهند آگاه است. و به زنان مومن بگو چشمان خود را از نامحرمان بپوشند و شرمگاه خود را حفظ کنند و پاکدامنی ورزند و زینت خود را ظاهر نسازند مگر آنچه از آن آشکار است. بر ما لازم است که فرزندان و زنان خود را از فتنه‌های اینترنت و شبکه‌های اجتماعی حفظ کنیم.

۳- اینترنت وقت انسان را ضایع می‌کند و موجب اعتیاد می‌شود:

به سبب استفاده نادرست از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، وقت مسلمان، به‌ویژه جوانان، ضایع می‌شود.

بسیاری از کودکان و جوانان به اینترنت معتاد می‌شوند و شب و روز خود را در تماشای انترنت، بازی‌ها و سرگرمی‌های آن سپری می‌کنند و از نماز، درس و کارهای ضروری زندگی غافل می‌مانند.

آن‌ها چنان در انترنت غرق می‌شوند که نماز از آنان قضا می‌شود، به مسجد نمی‌روند، درس‌های خود را نمی‌آموزند و وظایف درسی خود را انجام نمی‌دهند. از زمانی که انترنت وارد جامعه شده است، علاقه به درس و تعلیم در میان کودکان و جوانان کاهش یافته و به طور کلی سطح علمی شاگردان و محصلان پایین آمده است.

برخی جوانان آن قدر در بازی‌های اینترنتی مشغول می‌شوند که به سخنان و نصیحت‌های پدر و مادر توجه نمی‌کنند و حتی در برابر آن‌ها واکنش منفی نشان می‌دهند. این امر نه تنها باعث ضایع شدن وقت می‌شود، بلکه اخلاق جوانان را نیز فاسد کرده و بر وضعیت روحی، روانی و جسمی آنان تأثیرات منفی می‌گذارد. ضایع شدن وقت، به‌ویژه برای جوانانی که شدیداً به آموزش و رشد نیاز دارند، زبانی جبران‌ناپذیر است.

وقت مانند شمشیری است؛ اگر تو به واسطه آن کسی را قطع نکنی، تو را قطع خواهد کرد.

در حدیث شریف آمده است که نبی علیه السلام فرموده‌اند: «لَا تَزُولُ قَدَمُ ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ، عَنْ عُمْرِهِ فِيْمَ أَفْتَاهُ، وَعَنْ شَبَابِهِ فِيْمَ أَبْلَاهُ، وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيْمَ أَنْفَقَهُ، وَمَاذَا عَمَلَ فِيْمَا عَلِمَ». سنن الترمذی (۴/۶۱۲)، رواه الدارمی بسند حسن (۱/۴۵۳)

ترجمه: در روز قیامت، قدم‌های فرزند آدم در پیشگاه پروردگارش از جای خود حرکت نمی‌کند، تا آن‌که از پنج چیز پرسیده شود: از عمرش که در چه راهی آن را سپری کرده، از جوانی‌اش که در چه چیزی آن را به کار برده، از مالش که از کجا به دست آورده و در کجا مصرف کرده، و از علمی که داشته است که تا چه اندازه به آن عمل کرده است.

اینترنت یک وسیله است و باید به‌گونه صحیح از آن استفاده شود و لازم است که خود و فرزندان‌مان را از استفاده نادرست اینترنت و شبکه‌های اجتماعی حفظ کنیم. بزرگان خانواده باید تلاش کنند تا کودکان و جوانان خانه به بازی‌ها و سرگرمی‌های اینترنتی معتاد نشوند و از این کار جلوگیری نمایند.

۴- اسراف و تبذیر بی‌جا در مصرف اینترنت و شبکه‌های اجتماعی:

در نتیجه استفاده نادرست از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، پول‌ها در امور بیهوده و بی‌فایده مصرف می‌شود و در راه‌های نادرست از بین می‌رود.

استفاده از اینترنت و شبکه‌های اجتماعی نیازمند هزینه زیاد است و مصرف اینترنت به‌صورت ثانیه و دقیقه محاسبه می‌شود و به‌سرعت موجب مصرف پول می‌گردد. در کشورهایی مانند افغانستان که اینترنت نسبت به سایر کشورها گران‌تر است، جوانان و دیگران مجبورند پول زیادی برای آن هزینه کنند.

الله تعالی مصرف مال در راه‌های نادرست را «تبذیر» نامیده و فرموده است که تبذیرکنندگان برادران شیطان‌اند و شیطان نسبت به پروردگارش ناسپاس است. الله جل جلاله می‌فرماید: (إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا). الإسراء (۲۷)

ترجمه: یقیناً اسراف‌کنندگان برادران شیطان‌ها هستند و شیطان نسبت به پروردگارش بسیار ناسپاس است.

در مورد تبذیر و اسراف، لغت‌شناسان گفته‌اند: اسراف به معنی تجاوز از حد است و در اصطلاح به مصرف بیش از نیاز در موارد مجاز گفته می‌شود. اسراف معنای گسترده‌ای دارد و هر نوع زیاده‌روی نادرست را شامل می‌شود. اما تبذیر به معنای مصرف مال در امور باطل و نامشروع است، چه آن مال زیاد باشد یا کم.

۵- غیبت، دشنام و استفاده از القاب نادرست در شبکه‌های اجتماعی و اینترنت:

در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، برخی افراد مطالب، تحلیل‌ها و اعلان‌هایی نشر می‌کنند که در بخش نظرات (کامنت‌ها) با دشنام، غیبت و استفاده از القاب زشت مواجه می‌شود. این کارها برخلاف آداب اسلامی است، اما متأسفانه بسیاری آن را جدی نمی‌گیرند. همان گونه که غیبت به صورت گفتاری حرام است، به صورت نوشتاری و نشراتی نیز حرام می‌باشد. الله تعالی می‌فرماید: (وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا). الحجرات (۱۲) ترجمه: و هیچ‌یک از شما دیگری را غیبت نکند.

الله تعالی در بیان زشتی غیبت فرموده است که غیبت کردن مانند خوردن گوشت برادر مرده است: (أَيُّجِبُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ). الحجرات (۱۲)

ترجمه: آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده اش را بخورد؟ به یقین که آن را کریمه و ناپسند می‌دانید؛ پس از الله بترسید، یقیناً الله توبه‌پذیر و مهربان است. در حدیث شریف آمده است که نبی علیه السلام فرموده‌اند: (قِتَالُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كُفْرٌ وَسِبَابُهُ فُسُوقٌ). سنن الترمذی (۲۱/۵)

ترجمه: جنگیدن مسلمان با برادر مسلمانش (نوعی) کفر است و دشنام دادن به او فسق می‌باشد.

۶- اینترنت و شبکه‌های اجتماعی وسیله نشر الحاد، کفر و افکار منحرف است:

اینترنت و شبکه‌های اجتماعی ابزار گسترده و مناسبی برای کسانی است که به مسیحیت، کفر، الحاد و دیگر افکار منحرف مانند جمهوریت، فئودالیسم، سوسیالیسم، ناسیونالیسم و قوم‌گرایی دعوت می‌کنند.

ما می‌بینیم که در شبکه‌های اجتماعی برخی راه‌کامیابی مسلمانان را در نظام‌های غیر اسلامی می‌دانند، برخی درباره وجود الله تعالی شبهات مطرح می‌کنند و برخی درباره برتری و تاریخ مسیحیت مطالب منتشر می‌سازند.

بر این اساس می‌توان گفت که اینترنت میدان یک جنگ فکری مؤثر است؛ جایی که هر فرد بدون ترس و نظارت، دیدگاه، دین یا بی‌دینی خود را آزادانه نشر می‌کند و این امر باعث گمراهی جوانان ناآگاه می‌شود.

اگر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در راه‌های نادرست استفاده شوند، به یک فتنه بزرگ تبدیل می‌شوند. رسول الله صلی الله علیه وسلم درباره فتنه‌های آخرالزمان فرموده‌اند: «لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ...». صحیح البخاری (۵۶۲/۸)

ترجمه: شما قطعاً از راه و روش کسانی که پیش از شما بودند، و جب به جب و ذراع به ذراع پیروی خواهید کرد، حتی اگر آنان به سوراخ سوسمار داخل شوند، شما نیز از آنان پیروی خواهید کرد. عرض کردیم: ای رسول الله! آیا یهود و نصارا؟ فرمود: پس چه کسانی غیر آنها خواهد بود؟

اعوذ بالله من الفتن ما ظهر منها وما بطن. اللهم اغفر لنا وسددنا وقربنا منك يا رب العالمين.

اقول قولي هذا، استغفر الله لي ولكم ولسائر المؤمنين والمجاهدين في سبيلك يا أرحم الراحمين.

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته.